

О. М. Беляк

СТРУКТУРИРОВАНИЕ УЧЕБНОЙ ИНФОРМАЦИИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье представлен анализ процесса структурирования учебной информации как составляющей подготовки студентов неязыковых специальностей. Кроме того, определена сущность понятия «учебная информация», ее виды, дидактические принципы, приёмы, способы структурирования, подходы, функции, этапы работы, источники. Рассмотрена структура и структурные элементы учебной информации, а также определены педагогические условия структурирования учебной информации как составляющей подготовки студентов неязыковых специальностей.

Ключевые слова: студенты неязыковых специальностей, преподаватель, учебная информация, структурирование учебной информации.

О. М. Bieliak

TEACHING INFORMATION STRUCTURING AS A COMPONENT OF TRAINING STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES

The article analyzes the process of structuring educational information as a part of training students of non-linguistic disciplines. In addition, the essence of “educational information”, its types, didactic principles, techniques, ways of structuring, approaches, functions, phases of work and sources are represented. The structure and structural elements of educational information are identified as well as the pedagogical conditions of structuring educational information provided as part of training students of non-linguistic disciplines. Today the informatization of society is extremely developing, the amount of information, including training, is increasing. A student has to learn a lot of information, in addition, he has to understand it and reproduce the necessary one. Particularly relevant issues regarding the information include structuring faced with the introduction of credit-modular system, when a large amount of hours is given to topics and modules via self-study. To this end, universities should teach each student to choose properly structured training information. Analysis of ways of structuring and selection of educational material content allowed to identify the main components of the selection process and logical structuring of professional information: content-based, logic-didactic processing and organization of dedicated knowledge, modeling learning activities of students, checking out the formation of professional skills and logical structuring of the content of professional information. So from the above we can draw the following conclusions that students with non-language majors in learning should master the features of the university educational information structuring. To do this they need to know the essence of the concept "educational information", its types, didactic principles, techniques, ways of structuring approaches, functions, phases of work, sources, etc. In addition, they must be aware of the structure and the structural elements of educational information.

Keywords: non-linguistic professions students, teacher, teaching information, structuring of educational information.

Подано до редакції 15.08.13

УДК: 378.14.011.31:008

О. А. Біда

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ І ЇЇ ПРОЯВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Розглядаються питання культури і полікультурності, які є об'єктом дослідження багатьох наук. Дається визначення полікультурної освіти. Йдеться про процес адаптації іноземних студентів до нового соціального середовища і виявлення механізмів управління цим процесом, що дає можливість оптимізувати навчання іноземних студентів.

Ключові слова: культура, полікультурність, полікультурна компетентність, іноземні студенти.

У наш час на перший план виходить проблема збереження національно-культурної своєрідності, що найяскравіше проявляється в розумінні полікультурного навчання в країнах, що розвиваються. Це відбувається завдяки відкриттю кордонів між державами, посиленню мобільності людей, їх мотивації до вивчення іноземних мов, обміну досвідом, а також до встановлення і підтримки контактів усередині своєї країни і за кордоном.

На сучасному етапі громадського розвитку освіта стає одним з основних чинників інтернаціоналізації. В останнє десятиліття помітно посилюються тенденції до інтернаціоналізації освіти і міжнародної співпраці. Обумовлено це тим, що не кожній країні під силу мати власну якісну освіту. У зв'язку з цим для України важливо зберегти і посилити престижність вищої освіти не лише для своїх, але і для зарубіжних громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка іноземних учнів досліджувалася багатьма вченими. Так, змістовні, організаційно-методичні, управлінські і деякі інші аспекти функціонування системи підготовки іноземних фахівців для зарубіжних країн представлені в роботах учених О.Войленко, Л.Галенської, Л.Гатауліної, Н. Дмитрієва, Л. Карпова, В. Керова, І. Колобкова, М. Кузьміна, А. Ременцова, В. Родіонова, А.Смирнова, Т.Сорокіної, А.Суригіна, Ф.Шереги, А. Щукіна та ін. Особливості розвитку вітчизняної системи навчання студентів-іноземців на окремих історичних етапах розглянуті в роботах В. Белова, М. Дьякова, Н.Зверева, М. Иванової, В. Коробкова, В. Родіонова, М. Соколової, В. Стародубата ін.

Особливе місце в наукових працях займають питання культури і полікультурності, які є об'єктом дослідження багатьох наук. Проблема множинності культури і необхідності співіснування і взаємодії людей, що належать різним культурам, на початку ХХ століття розглядається в роботах До. Ясперса, О. Шпенглера, М. Бубера, М. Бахтина.

Виклад основного матеріалу. Цінним, на наш погляд, є визначення полікультурної освіти, яке дав Томас: "Полікультурна освіта має місце, коли певна особа прагне в спілкуванні з людьми іншої культури зрозуміти їх специфічну систему сприйняття, знання, мислення, їх систему цінностей і вчинків, інтегрувати новий досвід у власну культурну систему і змінити відповідно до чужої культури. Полікультурна освіта спонукає разом з пізнанням чужої культури і до аналізу системи власної культури" [1, с. 83].

Українські дослідники вказують на те, що багатокультурна освіта і виховання не повинні заперечувати національні, а повинні розглядатися разом як складові єдиного процесу. На їхню думку, таке поєднання сприяє глибокому засвоєнню і розумінню як національних, так і загальнолюдських моральних цінностей [2].

В. Болгарина, І. Лощенов вважають, що полікультурна освіта - "така освіта, для якої ключовими поняттями є культура як людське явище, це засіб допомогти особі в подоланні шляху від засвоєння етнічної, національної культури до усвідомлення спільності інтересів народів в їх прагненні до миру, згоди, прогресу через культурний розвиток" [3, с. 3].

Треба відмітити, що сьогодні навчання іноземних фахівців в Україні має масовий характер і зберігає тенденцію до подальшого розвитку. У зв'язку з цим активно вивчаються характеристики і закони доуніверситетської освіти. Аналіз процесу адаптації іноземних студентів до нового соціального середовища і виявлення механізмів управління цим процесом дає можливість оптимізувати навчання іноземних студентів.

Іноземному студенту необхідно звикнути до нових кліматичних і побутових умов, до нової освітньої системи, до нової мови спілкування, до інтернаціонального характеру навчальних груп і потоків і т. ін. Основною проблемою успішного входження іноземних студентів

у навчальний процес є протиріччя між рівнем готовності іноземних студентів до сприйняття навчальної інформації і вимогами вищої школи. Більшість іноземних студентів високо оцінюють свої стосунки з українськими викладачами та однокурсниками, що свідчить про їх ефективну соціально-психологічну адаптацію.

Полікультурна компетентність несе в собі багато позитивного: вона розширює горизонти освітньої діяльності, сприяє формуванню поліфонічного бачення світу; ставить своєю метою виховання різнобічної людини; культивує толерантність як моральний ідеал і норму поведінки. Полікультурна компетентність ґрунтується на принципах плюралізму, неприпустимості авторитарності в наукових судженнях. У цих рамках здійснюється демократизація освітнього процесу. Полікультурна компетентність - це процес з'єднання ідеалів безумовної цінності особи і загальнолюдських. Тому сучасний учитель вимагає вивчення методик діалогічного навчання, здатного сприймати і створювати світ в гармонії його різноманіття. Навчання міжкультурному взаєморозумінню не повинно обмежуватися інформацією про екзотичні аспекти іншої культури або пропагандою цінностей плюралізму. Треба зробити серйозну спробу зрозуміти хоч би одну конкретну іншу культуру.

Міжкультурне спілкування - це особлива форма спілкування, коли два учасники акту спілкування належать різним культурам. Згідно з дослідженнями в цій області, учені торкаються в основному трьох проблем: виховання, мова, невербальні процеси. У традиціях соціально-психологічного підходу витримана концепція так званих "культурних відмінностей". Ми є прибічниками даної концепції, яка, на нашу думку, формулює наступні педагогічні цілі полікультурної компетентності :

- розвиток терпимості по відношенню до чужого способу життя і стилю поведінки [4], заснованої на розумінні відмінностей в культурному вигляді людини, які можуть привести до конфліктів між представниками різних соціальних груп [5];
- усвідомлення того, що культурні відмінності в цілому впливають на емоційну сферу людини, стаючи джерелом її переживань [6];
- розвиток здатності диференціації усередині чужої культури, уміння оцінювати систему цінностей і норм за мірою їх історично конкретної діяльності [7];
- формування здатності інтегрувати елементи інших культур у власну систему мислення і цінностей [8].

Висновок. Полікультурна компетентність покликана підтримувати різноманіття великих і малих націй в умовах глобалізації сучасного світу. Вона виявляється засобом збереження і розвитку етнічних культур, включення їх цінностей в практику виховання й навчання і тим самим рішення актуальних проблем педагогіки. Інтерес до полікультурного виховання обумовлений розширенням міжнародної співпраці, посиленням боротьби етнічних і расових меншин за свої права в співтовариствах з поліетнічним складом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьменко В.В. Полікультурність як засіб формування особистісного світосприйняття міжетнічних стосунків / В. В. Кузьменко, Л. А. Гончаренко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблема цілісного розвитку особистості студента як суб'єкта педагогічної взаємодії (глобальні і регіональні тенденції)». – Донецьк, 2004. – С. 19-23.

2. Болгаріна В. Культура і полікультурна освіта / В. Болгаріна, І. Лощенкова // Шлях освіти. – 2002. – №1. – С. 2–6.

3. Багатокультурність і освіта. Перспективи запровадження засад полікультурності в системі середньої освіти України: аналітичний огляд та рекомендації / за редакцією О. Гриценка. – К. : УЦКД, 2001. – 53 с.

4. Кузьменко В. В. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: навчальний посібник / В. В. Кузьменко, Л.А. Гончаренко. – Херсон : РІПО, 2006. – 92 с.

5. Шафрікова А. В. Мультикультурный подход в обучении и воспитании школьников / А. В. Шафрікова. – Казань, 1998.

6. Макаев В. В. Поликультурное образование – актуальная проблема современной школы / В. В. Макаев, З. А. Малькова, Л. Л. Супрунова // Педагогіка. – 2007. – № 4. – С. 3-10.

7. Менская Т. Б. Поликультурное образование: программы и методы / Т. Б. Менская // Общество и образование в современном мире: сб. материалов из зарубежного опыта. – Вып. 2. – М., 1993. – С. 2.

8. Библер В. С. Культура. Диалог культур / В. С. Библер // Вопросы философии. – 1989. – № 6. – С. 26.

REFERENCES

1. Kuzmenko, V.V., & Goncharenko, L.A. (2004). Polikulturnist yak zasib formuvannia osobystisnoho svitospriyniattia mizhethnichnykh stosunkiv [Multiculturalism as a Form of Personal Worldview of Interethnic Relations]. Proceedings from Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Problema tsilisnoho rozvytku osobystosti studenta yak subiekta pedahohichnoi vzaemodii (hlobalni i rehionalni tendentsii)» – International scientific-practical conference "Problems of holistic development of the individual student as a subject of the pedagogical interaction (global and regional trends)". (pp. 19-23). Donetsk [in Ukrainian].

2. Bolharina, V., & Loschenkova, I. (2002). Kultura i polikulturna osvita [Culture and Multicultural Education]. Shliakh osvity – The Path of Education, 1, 2-6 [in Ukrainian].

3. Hrytsenko, O. (Eds.). (2001). Bahatokulturnist i osvita. Perspektyvy zaprovadzhennia zasad polikulturnosti v systemi serednoi osvity Ukrainy: analitychnyi ohliad ta rekomendatsii [Multiculturalism and Education. Perspective of the Principles of Multiculturalism in Secondary Education in Ukraine: Analytical Review and Recommendations]. Kyiv: UTsKD [in Ukrainian].

4. Kuzmenko, V.V., & Goncharenko, L.A. (2006). Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti vchyteliv zahalnoosvitnoi shkoly [Formation of Multicultural Competence of General Education School Teachers]. Kherson: RIPO [in Ukrainian].

5. Shafrikova, A.V. (1998). Multikulturnyy podkhod v obuchenii i vospitaniyi shkolnikov [Multicultural Approach in Training and Educating Students]. Kazan [in Russian].

6. Makayev, V.V., Malkova, Z.A., & Suprunova, L.L. (2007). Polikulturnoye obrazovaniye – aktualnaya problema sovremennoy shkoly [Multicultural Education as an Actual Problem of Modern School]. Pedagogika – Pedagogy, 4, 3-10 [in Russian].

7. Menskaya, T.B. (1993). Polikulturnoye obrazovaniye: programmy i metody [Multicultural Education: Programs and Methods]. Obshchestvo i obrazovaniye v sovremennom mire – Society and Education in the Modern World, 2, 2. Moscow [in Russian].

8. Bibler, V.S. (1989). Kultura. Dialog kultur [Culture. Dialogue of Cultures]. Voprosy filosofiyi – Problems of Philosophy, 6, 26 [in Russian].

O. A. Bida

ОСОБЕННОСТИ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ И ЕЕ ПРОЯВЛЕНИЕ В УСЛОВИЯХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Рассматриваются вопросы культуры и поликультурности, которые являются объектом исследования многих наук. Дается определение поликультурного образования. Идет речь о процессе адаптации иностранных студентов к новой социальной среде и выявлении механизмов управления этим процессом, что дает возможность оптимизировать учебу иностранных студентов.

Ключевые слова: культура, поликультурность, поликультурная компетентность, иностранные студенты.

O. A. Bida

PECULIARITIES OF MULTICULTURAL COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS AND ITS MANIFESTATION IN TERMS OF PROFESSIONAL TRAINING

The article deals with questions of culture and multiculturalism as a subject of researches in many sciences. The definition of multicultural education is given. It tells about the process of foreign students' adaptation in the new social environment and finding out the control mechanisms of this process that enable optimization of foreign students' train-

ing. At the present stage of public education development the major factor is in internationalization. The trend of internationalization of education and international cooperation significantly increased in the last decade. This is due to the fact that not every country has the opportunity to have their own high-quality education. In this regard, it is important for Ukraine to preserve and enhance the prestige of its higher education not only for native, but also for foreign citizens. Ukrainian scientists suggest that multicultural education shouldn't be denied by the national one, but must be viewed together as components of a single process. In their opinion this combination promotes deep learning and understanding of both national and universal moral values. Multicultural competence is created to maintain the diversity of different nations in the context of the modern world globalization. It turns out to be a way of preservation and development of ethnic cultures, including their values in the practice of education and training, and thus the solution of actual problems of pedagogy. The interest of multicultural education appears due to extension of international cooperation, strengthening of ethnic and racial minorities fighting for their rights in multi-ethnic communities, etc.

Keywords: culture, multiculturalism, multicultural competence, foreign students.

Подано до редакції 21.08.13
